

únor 2011 • ročník 9. • číslo 33

neprodejně – zdarma pro členy

Věstník

Společenstva uměleckých kovářů a zámečníků
a kovářů–podkovářů Čech, Moravy a Slezska

- **Téma čísla: Vandrování a profesní knížky – minulost a dnešek**
- **Pozvánky na letošní akce**
- **Příloha: Kalendář kovářských akcí 2011**
- **Seriál na pokračování: Buchary**

Výzva
všem
členům

@

e-mail
– napište nám ho!

Nezůstaňte mimo!

Neprospásněte už pozvánku či jinou důležitou zprávu z oboru o něčem co bude už za pár týdnů nebo dnů. Pokud e-mail adresu přímo na sebe nemáte nevádí ani, když to bude e-mail na někoho z blízkých, dětí, rodičů nebo vnoučat.

Napište nám na info@kovari.org e-mailovou adresu na kterou vám můžeme napsat. Budeme vám na ni posílat nejaktuálnější pozvánky i oznámení téměř hned, jak se k nám dostanou.

Nemusíte už pak čekat, až se za několik měsíců ve Věstníku dočtete, jaké to tam bylo nebo co se dělo. E-mailem se můžete i o věcech na poslední chvíli dozvědět včas a být u toho přímo.

e-mail - nestojí peníze!

E-mail je pošta z počítače přes internet, která je podobně spolehlivá jako obyčejný dopis poštou, ale neplatí se za ni a na počítač příjemce může přijít za pár okamžiků.

I když se necítíte na to s počítačem pracovat, zjistěte si adresu e-mailu na někoho z potomků či blízkých.

Nemusíte si na to kupovat počítač. Není potřeba, abyste s ním uměli pracovat. Kvůli e-mailu si ani není potřeba kupovat novější počítač.

Až nějaká zpráva pro Vás na e-mail přijde, stačí aby vám ten, komu to přišlo zavolal nebo přišel za vámi, že vám pišou to a to. Ani to nemusí tisknout na tiskárně.

I když našim nejmladším členům může připadat naše výzva podivná, je to jen proto, že už vyrostli v době, kdy jsou počítače, internet a e-maily všude kolem nich, a proto jim připadají samozřejmé.

T. Blažiček

Vandrování znovu

Jedním z úkolů v plánu činnosti na rok 2010 byly i Vandrování knížky. Během roku jsme shromažďovali informace o tom jak to bylo v minulosti i vedli bohaté diskuze jak by měly fungovat. V tomto čísle vám přinášíme průřez názorů z těchto diskuzí, jeden archivní článek o vandrování i ucelený návrh k vašim připomínkám v jaké podobě to chceme znovu spustit. Návrh doplněný třeba i o vaše připomínky chceme předložit ke schválení už na letošní valné hromadě. Vaše připomínky tedy očekáváme do 4. 3. 2011 na adresu nebo e-mail našeho společenstva.

Co si v dnešní době jako vandrování představit?

Např. v Německu v omezené míře řemeslné vandrování existuje dodnes. Pravidlem je i to, že pokud vandrovník zrovna neonemocní, musí se dopravovat jen pěšky nebo autustopem.

Vandrování řemeslníků ale bylo také získávání nových zkušeností na různých pracovištích. Každý dělá nějaký úkon, či pracovní operaci po svém. Až potom co někdo zkusí několik různých postupů si sám může udělat názor na to, který je nejvíce vyhovující. Ve všech případech jde o získávání nových znalostí, zkušeností a používání různých technologií v praxi. Jeho myšlenkou bylo také celoživotní vzdělávání řemeslníka, které nemá ustávat a má i mistrům připomínat jak je důležité předávání vědomostí dalším generacím. Nemusíme se tedy omezovat jen na párleté „vandrování“ tovaryšů po škole. Vandrování knížky mohou sloužit i starším jako profesní historie, nebo připomínka jakých akcí se v kterém roce účastnili.

Valná hromada

Společenstva uměleckých kovářů a zámečníků
a kovářů–podkovářů Čech, Moravy a Slezska

se koná v sobotu dne 5. 3. 2011

v jedinečných prostorách
Technického muzea v Brně,
Purkyňova 105a, Brno
(GPS 49.228399,16.582006).

**Začátek valné hromady je v 9 hodin,
prezence účastníků od 8:30.**

Program a více informací najdete na přiložené pozvánce.

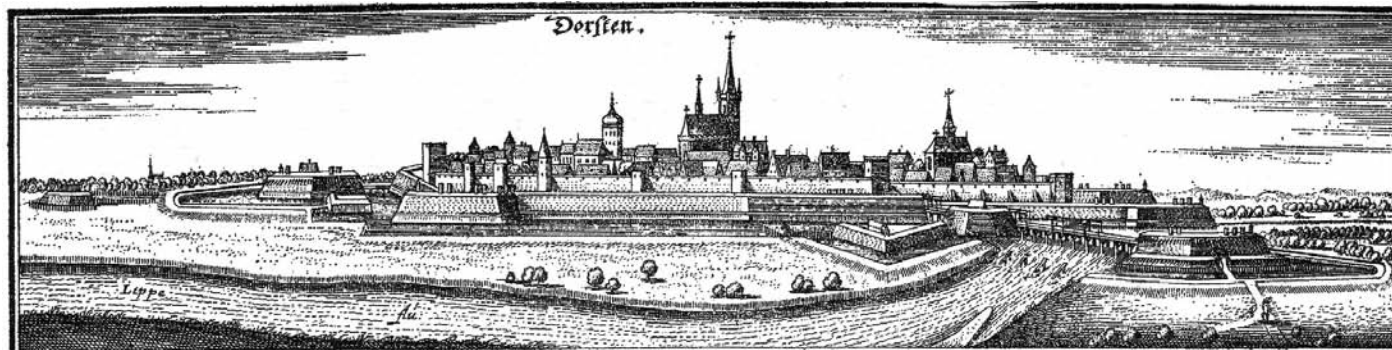
Proč Profesní (vandrování, či pracovní) knížky a proč by měla být i internetová část tohoto projektu.

Věci se mají dělat jednoduše a ne složitě a oklikou.

Pro kohokoliv je snadnější napsat do tištěného notýsku jako potvrzení o praxi: „Byl u mně na zkušenou od-do, razítko, podpis, popř. poznámka.“

Pro mladé je snazší kliknout na bookmark a vytukat něco do kolonek na netu. Pro starší zas napsat řádek propiskou a přidat k tomu razítko.

Ale co bez nějakého seznamu zájemců a dílen? Vandr ode dveří ke dveřím, zaklepat a zeptat se „Vzali byste mě jako tovaryše?“ by možná taky fungoval. Ale v dnešních době internetu? Kde jde všechno najít nebo poslat „HNED“?

Nejde o nové technologie, ale o nezapomínání těch starých.

Podobně jako je těžké dnešní učedníky přesvědčit, že práce s pilníkem je základ a donutit je nesáhnout vždy po rozbíjevačce.

Zrovna tak jsou spousty nových technologií o kterých nás marketing a reklamy přesvědčují jak jsou skvělé, ale jsou to jen Vaše životní zkušenosti a znalosti, které vás můžou ochránit před „prodavači deště“.

Vědění lze získávat metodou pokus-omyl nebo tím, že ho zkušený předává dál.

Tisíc lidí se řízlo do ruky a jen jednomu z nich asi táta řekl: „Drž to obráceně, aby ses neříznul.“ I ten se neposlušně řízne. Má přeci svou osobnost a svoji vůli. Ale příště už ví, že na tom co mu táta radil asi něco pravdy bylo a třeba i bude naslouchat.

Nezahazujme staré technologie.

Je potřeba nezapomínat a předávat dál co se naučily a zlepšovaly dlouhé generace před námi.

Nevolejte jeřáb tam, kde stačí i páka nebo nakloněná rovina.

Ať je třeba i Vandrovni knížka jakýmsi památkníkem, ale hlavně památkou toho, že je důležité se celý život zdokonalovat a učit věci od zkušenějších.

Starší to považují za samozřejmou věc, protože tak byli vychováni.

Stala se z toho ale pro ně taková samozřejmost, že to často zapominají na všech stranách svým dětem připomínat. A mladí? Ti se to pak v dnešní době vůbec nedozví. (Škola ani kamarádi jim to taky neřeknou!) Budiž připomenutím i motto, které by mělo stát v úvodu těchto knížek. Znovu opakují:

Nejde jen o nové technologie, ale i zapomínání těch starých.

Ano na internetu je dnes skoro všechno, ale zapomínáme na to, že staří lidé na internet moc nepiší. Dávají tom tam mladí, když mají vůli předat ostatním to, co se od starších naučili.

Je důležité dávat na internet popisy a postupy i jednoduchých starých technologií (kamkoliv - na svoje stránky, na blogy, na wikipedia.org - Google to najde), co se vy mladí od starších dozvíte. Jednak se tam můžete za pár let sami podívat a nemusíte si schovávat sešity. Navíc někdo další může váš popis doplnit nebo vylepšit - stačí v popisu zachovat pár stejných slov. Dnešní staří to tam nedají. Většinou kvůli svému vztahu jak k internetu, tak k počítačům obecně. I když věnovali spoustu času tomu, aby tyhle vědomosti celý život předávali dál.

T. Blažiček

Vandrovní listy

(Článek ve starém časopisu „T“ našel Jan Skuhra, zde přinášíme výběr z článku)

...Zdá se, že výraznou roli v technickém pokroku v minulých stoletích sehrálo povinné tovaryšské vandrování. Podle řádu mnoha cechovních sdružení měl tovaryš, tzn. vyučený dělník, povinnost po určený počet let cestovat po vlasti i cizině a nechat se najímat na práci v oboru. Dobře zaběhnutý „vandrovni“ systém, který byl ve střední Evropě rozšířen již od středověku, byl samozřejmě podmíněn dobrými sousedskými vztahy mezi jednotlivými cechy. Řemeslnické vandrování vytvářelo těsné osobní a pracovní vztahy i se zahraničními dílnami. „Přišel-li tovaryš odkudkoli, byl vždy přijat, místní mu připili na zdraví a opatřili jej prací, nebo jej alespoň vyšenkovali a poslali do sousedního města. Jen výjimečně některé dílny nepraktikovali přijímání vandrovních tovaryšů kvůli

2

Únor 2011 • ročník 9. • číslo 33

*Veduta je věcný, topograficky přesný malířský nebo grafický záznam například výseku krajiny s bočním pohledem na město, obvykle v širším zorném úhlu. (info z Wikipedia.org)

hodináři a rotšmídi v Norimberku.“ To říká Ottův slovník naučný. A tak živý pohyb vandrovních tovaryšů po celé střední Evropě od Baltiku až po severní Středomoří, umožňoval rychlý rozvoj výroby i zavádění technických novinek a **příspěval také k navazování osobních kontaktů a dobrých vztahů.**

Vandrovni praxe však byla i zneužívána: nový, neznámý přichodí mohl o sobě uvést nepravdivé údaje a zneužít důvěry nového zaměstnavatele. Takové jednání vedlo v některých případech i ke krádežím, podvodům, útěkům. Pořádek v tomto ohledu zjednal teprve cechovní reforma, která poskytla územním autoritám jednoznačnou bázi k regulování cechovní politiky. Tento základní patent, který byl slavnostně vyhlášen na říšském sněmu ve Vídni dne 16.11.1731 stanovil mimo jiné i povinnost tovaryšů vykázat se novému zaměstnavateli tovaryšským listem vyplněným a potvrzeným předchozím zaměstnavatelem. Vandrovni listy tvořily rozměrné předtištěné formuláře stvrzující osobní údaje o tovaryši, údaje o jeho zaměstnání a osobní bezúhonnosti. Všechny tyto informace se vepisovaly do mezer předtištěného textu. Pod textem byly umístěny pečete, podpis cechmistra, dalšího mistra a nakonec i mistra u kterého odcházející tovaryš pracoval.

Tato potvrzení byla obvykle graficky orámována: od čtyřicátých let 18. století byla v horní části listů umístěována zdobná veduta* města, ve kterém sídlilo vedení příslušného cechu. A tak vedle údajů demografických a sociálních či záznamů o pohybu tovaryšů a jejich hlavních vandrovních trasách, poskytují tato speciální potvrzení i rozsáhlý, u nás téměř nečerpáný materiál ikonografický.

Vandrovni řemeslnické listy byly vydávány od roku 1731, nejprve jako obyčejné tištěné cedule, později byly zdobený vedutami. Na prvním listu s vedutou je zobrazen Norimberk (rok 1740), na prvním s vedutou z našich zemí je Brno (1754). Poslední vandrovni listy byly v německých zemích vydávány v letech 1808 a 1809, v rakousko-uherské monarchii až do roku 1828; potom byla tato potvrzení nahrazena vandrovními knížkami, předchůdci dnešních cestovních pasů. Pro úplnost možno dodat, že se tzv. výuční či mistrovské listy používané až do 60. let 19. století vnější formou od vandrovních listů nelišily...

...Soubor dokumentů o vandrování obsahuje velké množství informací a údajů různého druhu. Především však svědčí o moudrosti našich předků, kteří našli jednoduché, ale účinné nástroje, jejichž užívání ve svých důsledcích vedlo nejen k rychlému rozvoji i modernizaci řemeslné výroby. Přispělo i k posílení osobních vztahů. Z tohoto hlediska jsou řemeslnické vandrovni listy - které o tomto úsilí jednoznačně vypovídají - aktuální i dnes.

Jan Kozák, časopis T 1988/9

Autor čerpal z encyklopedie věnované vandrovním řemeslnickým listům od Klause Stoppa „Die Handwerkskundschaften“ (A. Hiersemann Verlag, Stuttgart, 1982–1987, 12 dílů). Vandrovni listům z českých a slovenských měst jsou věnovány díly 6–8 této encyklopedie.

Návrh Profesní knížky (Vandrovni knížky)

Na další straně vám přinášíme návrh jak úvodu (motto), tak i navrženého obsahu k připomínkám.

Nebojte se nám sdělit svůj názor, pokud si myslíte že vám v návrhu něco chybí, nebo by tam naopak být nemělo!

MOTTO:

Jak pravila před staletím připomínka na listu tovaryšském, je povinností každého pomocníka snažit se ze všech sil se ve svém oboru co možná nejvíce zdokonalit, aby jako dovedný mistr mohl jednou samostatnou živnost vykonávat.

Nezapomínej na rodnou vlast a buď hrdý na svou řeč mateřskou.

Nechod' do světa na zkušenou nazdařbůh, ale vždy za jasně vytčeným cílem a vyvaruj se zlých společností, které nemají úctu k řeči mateřské ani k vlasti rodné.

J. S. Machar k tomu dodává:

At' už Ti kdo kdy turdil a ještě mockrát uslyšíš, že máš „povinnosti k národu, k vlasti, k společnosti“, nedej se zmást. První a hlavní povinnost máš sám k sobě. Být dobrým pravým člověkem. Ostatní je vedlejší neboť to z tvé první a hlavní povinnosti samo vyplyne. Dobrý pravý člověk je prospěchem jak společnosti, tak svému národu víc než tisíce jiných lidí.

Jak toho dosáhnout? Neumrtvuj duši! Má hlad! Dokud žiješ, syť ji! Vědění je moc, i zdraví duše.

I pokud máš děti, vzdělávej sebe dál a veď tak i své děti. Neshromažďuj pro ně peníze, ale nelituj peněz na jejich vzdělání. Uč je být hrdými jen na vzdělání a znalosti, ne na postavení, ne na titul. At' budou čímkoliv, žádná práce je pak neponíží a nebude se jim zdát méněcenná.

Jednej s jiným člověkem vždy tak, jak by sis přál, aby bylo jednáno s tebou.

A nakonec malý citát z Asie

Hledejte svobodu a stanete se otroky svých tužeb. Hledejte disciplínu a najdete svobodu.

[Koan zen]

Jméno: .....

Příjmení: .....

Datum narození: .....

Místo narození: .....

Při nalezení prosím

- vraťte na adresu*: .....

.....

- volejte na telefon*: .....

- pište na e-mail*: .....

(* volitelný údaj)

Vyučen v oboru: ..... v roce .....

Na škole: .....

.....

Údaje o škole či zařízení prvního vzdělání v kovářském oboru.

Zvláštní záznamy:

(členství ve společenstvu, řidičský průkaz, svářečský průkaz, změny hlavních údajů, ...)

Profesní záznamy:

(Záznamy o praxi, stážích, dalším vzdělávání, účasti na srazích, výstavách, ...)

Datum (od-do)	Místo účel	Razítko podpis	popř. poznámka
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

Zápisy a záznamy provádějte bez vynechání řádků hned za předchozí záznam.

Z diskuzí na téma Vandrovních (Profesních) knížek i o možné podobě vandrování v současnosti

Padla i otázka, **jak je uvést do oběhu?** Rozeslat všem studentům kovářských oborů v České republice, nebo je zasílat jen studentům, kteří jsou registrovaní u našeho společenstva? Mají být školy při vyučení všem svým studentům po vykonání závěrečné zkoušky? Budou moci knížku získat i další přátelé řemesla a věst si v ní záznamy o své profesní a vzdělávací historii?

Asi bychom neměli omezovat jejich vydávání jen na čerstvé studenty a absolventy. Hlavně kvůli tomu že po celá desetiletí zde nebyly. Ať už pak budou sloužit i jen jako památníček profesní historie a účasti na sympoziích a seminářích těm starším, i to je účel, který mohou splnit.

I u vandrovních pasů v minulosti platilo, že po jejich zaplnění záznamy mohl být vydán nový.

Také je třeba, aby co nejdříve vzniknul seznam dílen, které ať už hledají zaměstnance, nebo kde budou učni, tovaryši či stážisté vítáni. Z odevzy v minulosti jsme zjistili že je velmi málo kovářů kteří vůbec někoho do své dílny přijmou.

Zároveň s tím by měl vzniknout i **seznam zájemců o praxi** v kovářských dílnách, aby kovář hledající zaměstnance mohl také sám hledat.

Dílny které se věnují ojedinělým operacím, ale nejsou přímo zařízeny pro práci zaměstnanců mohou nabídnout zájemcům i tzv. stáže „jen na kookání“, tzn. že zájemce (stážista) nevykonává přímo práci, ale má možnost sledovat její celý průběh i provázající úskalí. Toto vše je možné vymezit **písemnou dohodou o podmínkách a zabezpečení odborné praxe / stáže,** jejíž vzorovou podobu pro vás ve spolupráci s hospodářskou komorou připravujeme. Vždy je také zájemce nutné proškolení a poúčit o BOZP a oboustranně podepsat, že proběhlo proškolení.

Pokud jde o podmínky úhrad za tyto práce či praxe učňů, či tovaryšů, měly by být vždy sjednány individuálně, před započatím praxe, práce či stáže. Tj. i v tomto vzoru písemné dohody bude prostor pro uvedení zda je činnost oboustranně bezplatná, nebo bude zájemce platit dílně, či dílna zájemci. V praxi se osvědčil i model, kdy stážista odpracuje v dílně nějakou dohodnutou dobu a pak si může „zkoušet“ další věci.

Dále bychom chtěli vedle těchto seznamů umístit i **seznam škol,** které kovářské obory vyučují, aby byl po ruce všem zájemcům o vyučení se řemeslu.

Pokud se nám podaří vytvořit tyto seznamy i v internetové podobě, bude jejich význam v aktuálnosti uvedených údajů a možnosti pravidelně doplňovat změněné údaje.

K internetové podobě seznamů:

v internetovém seznamu je jednodušší, než někde čtvrtletně ve Vestníku, při každé změně aktualizovat seznam jak zájemců, tak seznam nabízejících dílen. Není ani problém, aby nabízející dílny, jakýmkoliv způsobem kontaktovaly naše společenstvo a my jejich nabídku na internet přidáme, pokud se obávají že k tomu nemají dostatečné znalosti.

Chceme, aby seznam na internetu byl pro všechny zájemce zdarma.

V začátcích by měl být seznam otevřený všem zájemcům. Po rozběhnutí se příjem nových záznamů může omezit jen na členy našeho společenstva.

Psát své záznamy bude možné po přihlášení jménem a heslem.

Volitelné může být pro jednotlivé účastníky seznamu zda si přejí uvádět své podrobnější údaje o sobě veřejně nebo chtějí mít u svého záznamu jen kontaktní formulář.

Nakonec došlo i na diskuze o názvu, aby co nejlépe vystihoval funkci Vandrovní knížky i v současnosti.

Je pravda že pro slovo **Vandrovní** nenaplnuje knížka naplno ten současný účel, ale je jen nostalgickou připomínkou dob minulých. Název **Pracovní knížka** evokuje u někoho dobu protektorátní i když její původ je starší a existoval už i v dobách klasického řemeslného vandrování. M. Michna tedy navrhuje název **Profesní knížka,** jako to mají i další profesní společenstva a nejde jen o povinná sdružení.

Poznámky T. Blažička z diskuzí na toto téma.

Jaký byl seminář Kování mosazi a současné evropské trendy sváření železných i neželezných kovů.

V sobotu 13. listopadu 2010 se konal v Brně Kovářským společenstvem uspořádaný seminář s názvem Kování mosazi a současné evropské trendy sváření železných i neželezných kovů. Akce se zúčastnilo přes 40 členů Kovářského společenstva, z toho 7 studentů.

V rámci teoretického bloku vystoupili tři přednášející:

Ing. Petr Novotný ze Střední průmyslové školy a Vyšší odborné školy technické, Sokolská ul. Brno účastníky seznámil s teoretickými informacemi z oblasti vlastností neželezných kovů (teplota tváření, tepelné zpracování apod.) a současnou evropskou normou značení kovů.

Petr Hlobil, aplikační inženýr svařování a řezání plamene společností Linde Gas a.s., vysvětlil současné možnosti využití směsí technických plynů pro svařování a jejich výhody. Dále seznámil účastníky se současným stavem evropských norem pro používání technických plynů při svařování.

Aleš Branč, obchodní zástupce Linde Gas a.s., představil sortiment společnosti Linde Gas a.s. a uvedl podmínky legalizace a nájmu lahví.

Druhá část semináře byla zaměřena prakticky:

Eduard Grundaj, působící jako specialista elektrod CERTANIUM ve společnosti N-tek, s. r. o., Hustopeče, provedl praktickou ukázkou svařování elektrodami CERTANIUM, považovanými za technologickou špičku při opravách částí z tvrdokovu, nerezových dílů a také litinových těles strojů, včetně techniky vypalování materiálu speciální obalovanou elektrodou. Ukázal tak vhodné příklady a postupy, kdy i dražší svářecí materiály CERTANIUM jsou užitečným pomocníkem při opravách hůře přístupných částí i bez nutnosti demontáže a také vhodným materiálem pro navařování vyštípaných hran na starých poškozených kovářských dílech. Doporučuje se přehřev poškozeného materiálu na teplotu cca 250 °C nebo vypálení poškozeného povrchu speciální elektrodou a následně ihned navaření tvrdokov. elektrodou na takto přehřátý povrch. Vybrušování např. rozbrušovačkou naopak povrch znečišťuje zbytky karbidu, uvolňovanými při broušení.

Všichni účastníci si také mohli vyzkoušet svařování nerezových materiálů Linde plyny, dále i prakticky navařování a opravy prasklin na litině i tvrdokovu celým sortimentem elektrod CERTANIUM.

Jedním z hlavních bodů semináře pro každého účastníka byla možnost vyzkoušet si prakticky kování slitin mědi (kovatelné mosazi) pod dohledem dalších kovářů, kteří již s tímto materiálem mají zkušenosti.

Jednoznačným přínosem semináře byla kromě seznámení s aktuálním evropským označováním materiálů vhodných pro kování a aktuálním zněním technologických i bezpečnostních předpisů při používání plynů a možnost vyzkoušet si fyzicky práci s těmito moderními materiály. Seminář měl za účel zvýšit konkurenceschopnost našich řemeslníků vůči ostatním zemím EU, kde je používání moderních materiálů a technologií řemeslníky efektivní a často klienty žádané. Pro mnohé české řemeslníky je odrazující vyšší pořizovací cena těchto materiálů a technologií a nemožnost praktického vyzkoušení práce s nimi pod odborným dohledem.

Seminář byl financován z projektu Enterprise Europe Network, který je podpořen z Rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace a MPO ČR.

Připraveno ve spolupráci s Regionální hospodářskou komorou v Brně.

Linde nabízí plyny pro naše členy se slevou

Naše společenstvo obdrželo pro své členy po jednání Zd. Slavaty se společností Linde zvýhodněnou nabídku na technické plyny.

Z nabídky vybíráme:

Sleva 20% z platného ceníku Linde na plyny: kyslík, acetylen, CO₂, Corgon, argon.

Sleva 5% z platného ceníku Linde na plyn propan-butan.

Ke každé lahvi se navíc účtuje poplatek 123 Kč (4 Kč energ. poplatek + 75 Kč ADR + 44 Kč silniční poplatek). **Dále denní ná-**

jem: 7,10 Kč/láhev/den – lze i zvýhodněná cena za smluvní nájem láhve na 1, 2, 3, 5 let (místo denního nájmu):

2120 Kč/láhev/rok
3840 Kč/láhev/ 2 roky
5240 Kč/láhev/ 3 roky
7360 Kč/láhev/ 5 let

Nabízejí také dlouhodobý nájem formou legalizace starších Linde (Technoplyn, AGA) láhví za:

840 Kč/láhev/rok
1600 Kč/láhev/ 2 roky
2250 Kč/láhev/ 3 roky

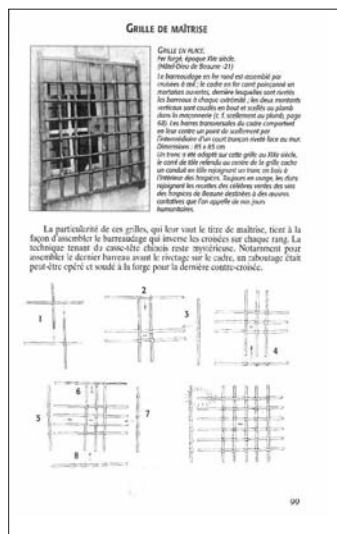
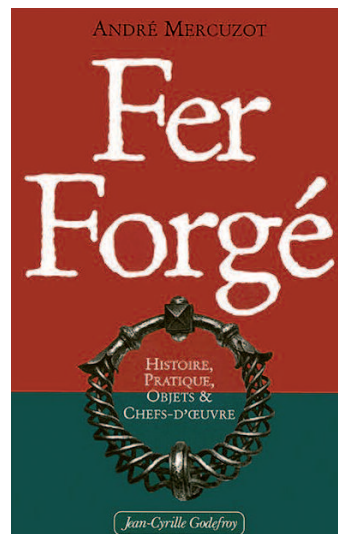
Všechny ceny jsou bez DPH 20 %

V případě zájmu nám napište prosím e-mail na info@kovari.org – zašleme vám úplné znění nabídky i ceníky.

I když vám mohou připadat ceny vyšší než u vašich současných dodavatelů, je třeba většího zájmu našich členů o nabídku, aby bylo možné s Linde jednat o ještě výhodnější cenách. Současný návrh je platný do 28. 2. 2011.

Kovářské knihy

Fer forgé - Histoire, Pratique, Objets & Chefs-d'oeuvre,
autor André Mercuzot

Vyšlo ve francouzštině v roce 2002, vydavatelství Jean-Cyrille Godefroy, 288 stran, cca 800 černobílých fotek a ilustrací. Obálka knihy je červenozelená s černobílou fotografií klepadla. ISBN: 9782865531509

**Ukázka z knihy (str. 99):
Mistrovská mříž
Mříž napevno**

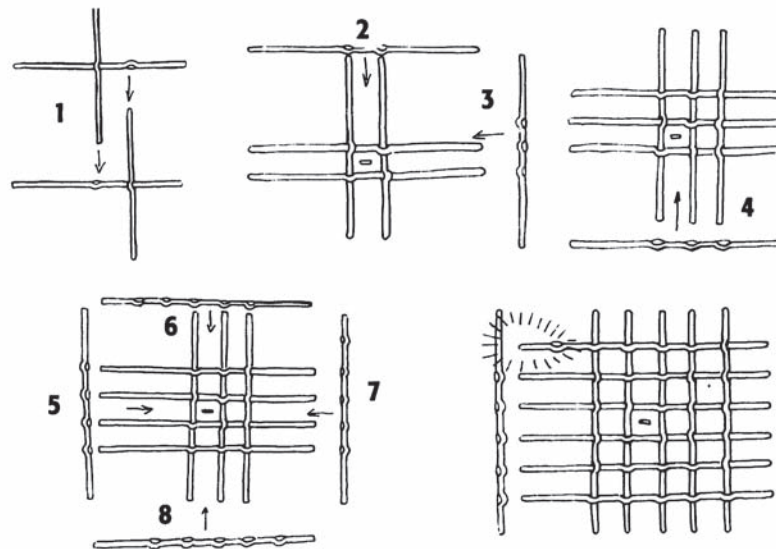
Kované železo z patnáctého století. (Hotel-Dieu de Beaune - 21)

Křížení 6 svislých a 6 vodorovných tyčí ze železné kulatiny je smontováno probíjenými oky, rám ze čtyřhranného železa, s probíjenými otvory, tyče mříže jsou zanýtované na koncích do rámu.

Dva svislé sloupky jsou ohnuté na koncích a zazděné do zdi.

Příčné tyče tvoří s nimi nosný rám, v jejich středu

je další bod spojení na zed' prostřednictvím kousku tyče vnýtované směrem ke zdi.

Rozměry mříže: 85 x 85 cm.

Stítek ve středu byl namontován na mřížku v devatenáctém století. Na čtvercový plech do středu mříže je připojeno potrubí vedoucí do dřevěné pokladničky uvnitř hospice. Používal se na odvody z příjmů z prodeje vyhlášeného vína hospice de Beaune na charitu, dnes na humanitární účely.

Zvláštností této mříže, která jí vynesla titul mistrovská, je způsob střídavého probíjení tyčí v jednotlivých rádcích. Technika držící pohromadě jak čínský hlavolam zůstává tajemnou. Především sestavení poslední příčky před nýtováním na rámu, může vzbuzovat pocit nutnosti navaření posledního spoje na tyč, i když tomu tak není.

Překlad do češtiny T. Blažiček a translate.google.com

Pozvánka do Norska na Skandinávský kovářský šampionát 11.–14. 8. 2011.

Vážení přátelé kováři,

byl jsem požádán panem Jorn Stemp Hansenem - předsedou norské kovářské asociace, abych přeložil a zodeslal svým známým v České republice informaci o setkání skandinávských kovářů ve městě Odda v Norsku. Protože jsem s panem Hansenem v častém styku a chystáme spolu některé další akce, rád jsem jeho žádosti vyhověl a níže v tomto e-mailu najdete překlad informace. Abych vyloučil možnost chybného překladu, připojuji jako přílohu také originál informace. (originál je k dispozici na www.kovari.org)

Pokud by někteří z vás potřebovali informaci víc, případně se chtěli zúčastnit, ať jako účastníci workshopů nebo soutěžící, nebo jen jako diváci, rád vám zprostředkuji bližší informace a podmínky od pana Hansena.

S pozdravem, Václav Hanton

Skandinávská kovářská rada (Nordic Blacksmith Council) je společným orgánem kovářských asociací všech skandinávských zemí. Tento šampionát je jednou z akcí, které jsou kovářskou radou společně organizovány. Setkáváme se pro radost. Dělíme se o myšlenky a získáváme inspiraci jeden od druhého a přemýšlíme jak řídit věci svojí vlastní cestou.

Je potěšením pro Skandinávskou kovářskou radu, Norskou kovářskou asociaci (Norwegian Blacksmith association) a také místní skupinu Kovářská asociace Odda (Odda Blacksmiths Association) – člena norské asociace – vás všechny přivítat v Odda v srpnu 2011. Doufáme, že se zde všichni setkáme, a že nám umožníte uskutečnit nádhernou slavnost.

Místo: **Odda**, Norsko

Kdy: 11.–14. srpna 2011

Téma: jury Skandinávského šampionátu rozhodne téma pro soutěž později.

Hlavní rozhodčí: Profesor Heine Zimmerman, Německo

Dalšími rozhodčí budou zástupci z Norska, Švédska, Islandu, Finska a Dánska.

Během setkání bude možnost zúčastnit se několika workshopů a krátkých kurzů:

- Fold forging – damascénské kování. Lektor: Sjur Axel Pherson a Torbjorn (Tobbe)
- Kování vrtáku (Navar). Lektor: Mistr navar kovář Johannes I. Fosse
- Společná kovářská práce v jednom z workshopů. Téma bude určeno později.
- Kování nože (Knife forging)- 3vrstvý. Lektor: Steen Nilsen
- Kování sekery s kovářským svařením vystárnuté oceli ve středové části. Lektor: Terje A. Granas

Existuje-li zvláštní téma, nebo kurz který byste si přáli, uděláme vše co je v našich silách abychom ho zorganizovali.

Bude možnost předvést kovářskou práci před a během šampionátu a kováři z celé Evropy mají možnost se připojit. V současnosti není určeno přesné datum a čas.

Z městského muzea v Oslo bude přivezena probíhající výstava s názvem: „Kovej, když je železo horké“. Kurátorka výstavy Karen Bjerke vykonala velkou práci, když umožnila veřejnosti pohlédnout zpět do historie norského kovářství. Je hezké, že se našeho setkání zúčastní a bude hovořit o minulosti kovářství.

Pokud nás chcete kontaktovat:

Terje Kollbotn, e-mail: terje@nvim.no

Pokud se chcete zúčastnit některého workshopu:

Sjur Axel Pherson, e-mail: s-axel@online.no

Odda je staré průmyslové město a je centrem regionu Hardangerfjord. Kovářský šampionát se bude konat ve staré rozlehlé huti (1908). Tato továrna, ve své době největší kovárny v Norsku byly nyní restaurovány.

Norské Hydroelektrárenské a průmyslové muzeum (www.nvim.no) a také místní blue-rockový klub podporují kovářský šampionát v Odda.

Haugesund je nejbližší letiště a cesta do Odda trvá autobusem asi 2 hodiny.

Jestliže přiletíte do Oslo, můžete použít autobusové linky do Sandefjordu a do Bergenu. Vezmou vás do Odda.

Na této adrese můžete najít informace o Odda:

<http://kart.gulesider.no/m/11aLd>

Pro ty kováře kteří se budou chtít také potěšit divokou norskou přírodou je návštěva Odda příležitostí. Máte tam dobrou možnost zarybařit si v moři, nebo je nahore v horách jedno z nejkrásnějších rybářských jezer pro muškaření. Určitě něco chytíte. Nebo jen budete v horách v krásné přírodě.

Jestliže chcete aby vám byly zasláno více informací, pošlete e-mail na adresu: leder@norsksmedforening.no

(předseda norské kovářské asociace: Jorn Stampe Hansen).

Těšíme se na vaši návštěvu.

Sponzor sympózia je:

Stampe Smia, Husroningen

3243 Kodal, Norway

tel. +47 33 11 09 01, +47 45 45 11 20

IČ: 989146556

www.stampesmia.no

Překlad Václav Hanton

Pozvánka na setkání kovářů v Německém regionu Thuringen – „Schmiedefeuer unter der Hallenburg“ (Steinbach-Hallenberg)

Od 8. do 12. 6. 2011

Ve středu 8. a čtvrtek 9. června akce započne dvoudenním seminářem na téma damascénské kování.

V pátek 10. června akce pokračuje od 14 hod. exkurzí do firmy Arnold Steinbach-H. (www.arnold.de) a večer bude následovat vernisáž výstavy v Metallhandwerksmuseum, Steinbach-Hallenberg.

V sobotu 11. a v neděli 12. června akce vyvrcholí akcí přístupnou i široké veřejnosti od 9 do 17 hod. v prostorách kovořemeslného muzea a jeho blízkém přilehlém okolí.

Kovové materiály se v ruce šikovných řemeslníků mění na tvary a věci pomocí tradičních starých technik.

Nyní se již po šesté v létě 2011 uskuteční jedinečné kovářské setkání v Durynsku.

Takzvané řemeslné kovářství, tj. ručně vyráběné zboží, na kterém jsou ještě vidět úder kladiva. Od aplikování umění na holý kov, po produkty hodné železáren.

Budeme demonstrovat návštěvníkům, jak spojit deformace kovu a tvůrčí řemeslo. Jako i dneska, spojují užitečné s krásnou a vždy nesou nezapomenutelnou pečeť svého výrobce.

Podkování koní, natahování ráfů na kola a odlévání cín a bronz i malá slévárna na místě doplní předchozí středověké a čtvrtétní program semináře Damascénské kování.

Na závěr setkání kovářů vyhlásíme ceny malé soutěže. Zhodnotíme v šesti uběhlých ročnících zhotovené projekty, a oceníme nejkrásnější a nejnáročnější práci. Prosíme každého řemeslníka, aby s sebou přivezl k vystavení hotový objekt, a z tohoto nejlepším kouskům udělíme také prestižní ocenění.

Umožníme každému řemeslníku přivést jejich objekty na prodejní výstavu a tyto prezentovat a prodávat. Pro ty kteří přicestují z dálky i jejich rodinným příslušníkům poskytneme bezplatné ubytování v průběhu dvoudenního setkání kovářů.

Zvláštní atmosféra kovářské obce Steinbach-Hallenberg, která po staletí byla domovem drobných kovořemeslníků, nabízí nádhernou kulisu pro takové setkání řemeslníků v Německu, na které Vás středně zveme.

Přihláška účastníka:

(údaje vyplňte nebo zakřížkujte)

Jméno, příjmení:

Adresa včetně PSC:

telefon, e-mail:

Přihlašuji se na sraz kovářů:

Sám, s ... dalšími řemeslníky, s doprovodem ... osob.

Na sobotu, sobotu i neděli, na neděli.

Jména dalších řemeslníků, kteří se mnou přijedou:

Uhlí a propan-butan bude zajištěn pořadateli, různé výchozí materiály si přivezte s sebou.

Zúčastním se páteční exkurze od 14. hod. a pátečního večerního programu. ano-ne

Prohlášení:

Přispějí k vysoké úrovni výstavy účastí v malé soutěži a dovezu s sebou alespoň jeden vyrobený předmět, který během akce vystavím a po skončení si jej odvezu zpátky.

Zúčastním se prodejní výstavy na letošní téma: „železné nástroje pro domácnost, dvůr a zahradu“ a vystavím nejméně 3 prodejní objekty na toto téma. Jeden z mnou vystavených objektů nebo výtěžek z jeho prodeje věnuji pořadatelům na pořádání bezplatných kovářských setkání i v budoucnu.

Potřebuji zajistit bezplatné ubytování pro ... osob.

Prosím o ... jednolůžkových pokojů.

Prosím o ... dvojlůžkových pokojů.

Datum, podpis:

Vyplněné přihlášky zasílejte v češtině na info@kovari.org pokud možno do konce března, popřípadě v němčině přímo na adresu pořadatelů:

Veronika Jung / Stefan Schneider

e-mail: st.b.schneider@t-online.de

Mobil: +49 (0)175 / 20 44 802

Festnetz: +49 (0)3677 / 84 31 88

Originál informací v němčině je k dispozici na www.kovari.org

Překlad z němčiny T. Blažiček a translate.google.com

Pozvánka a přihláška na 9. mezinárodní sympozium FORMA VIVA MAKOLE - Slovinsko 6.–17. 9. 2011

Termín pro podání přihlášek je do 20. 3. 2011.

Vážení přátelé, zveme Vás, abyste byli našimi hosty na 9. Mezinárodním sochařské sympoziu od 6. do 17. září 2011 v Makole, Slovinsko.

Co je to?: tradiční mezinárodní sochařské sympozium Forma Viva MAKOLE, projekt - Přírodní a kulturní dědictví - sochy velkých rozměrů.

Kdy?: od 6. září do 17. září roku 2011

Kde?: na 7 kilometrů dlouhé stezce vedoucí z Štatenberg - Makole - Trg-Stari Grad do Dežno

Ubytování: v soukromých domech místních obyvatel

Jídlo: v příjemném prostředí místní hospody zvané Lesjak, nebo v KUD FORMA galerie VIVA Dvorsak - Dežno 61a

Hostitel: KUD FORMA VIVA MAKOLE

Obsah projektu:

Vybraní umělci mají možnost zvolit techniku a technologii podle svých přání a požadavků materiálů (např. dřevo, místní kámen, kov) je zajištěno pořadatelem, stejně jako zdroj elektrické energie v každém pracovním místě. Každý umělec si na vlastní zodpovědnost doveze své sochařské nářadí a další potřebné vybavení (např.: svářečky, elektrické pily ...).

Rádi bychom pozvali umělce, kteří jsou ochotni zkoumat a hledat nové, netradiční způsoby uměleckého vyjádření.

Každý umělec pošle připojenou přihlášku spolu s písemným popisem a návrhem jeho projektu.

Musíte přesně vysvětlit, který materiál bude použit a jaké rozměry budou potřebné.

Forma Viva Projekt bude probíhat od září 6. do 17. září 2011. Vedle sochařství budou další kulturní a zábavní aktivity, které probíhají každý den. Při příjezdu bude mít každý umělec plán činnosti na celý týden.

Ocenění:

Tři nejlepší díla budou oceněny. Nadace udělí ceny v hodnotě 1600 eur. Všichni účastníci obdrží osvědčení o účasti a katalog. Budou seznámeni s širokou slovinskou veřejností prostřednictvím médií (národní televize a rozhlas, noviny ...). Všechny důležité události během sympozia budou natáčeny a vydány na videu.

Porota:

Do 8. 4. 2011 porota vybere z přihlášek 7 sochařů - účastníků Forma Viva MAKOLE 2011 a každý sochař bude informován o výběru v písemné formě. Vybraní umělců budou prezentováni v národním deníku, večerníku Večer a v místním týdeníku Panorama. **Závěr** sympozia Forma Viva 2011 se bude konat dne 17. září 2011 v Domě kultury v Makole udělením ocenění a certifikátů, a slavnostním předáním vytvořených soch organizátorům projektu a komunitě Makole, během krátkého kulturního programu a oslavy pozdě do noci.

Cestovní výdaje:

Organizátor částečně uhradí cestovné příspěvkem 100 eur.

Přihlášky se stručnými údaji o sobě a s popisem díla zasílejte do 20. 3. 2011 na:

KUD FORMA VIVA MAKOLE

Dežno 61a

2321 MAKOLE

Slovenija (Slovinsko)

Těšíme se na vaši odezvu! Info: www.formaviva-makole.si
e-mail: ivan.dvorsak@siol.net

S pozdravem a přáním pěkného dne,

Dagmar Sekotova, Ekonomsko-poslovni oddelek
Veleposlaništvo Češke republiky, Riharjeva 1
1000 Ljubljana

tel: 00386 1 420 24 59

Původní znění pozvánky najdete na www.kovari.org

— Překlad z angličtiny T. Blažiček a translate.google.com

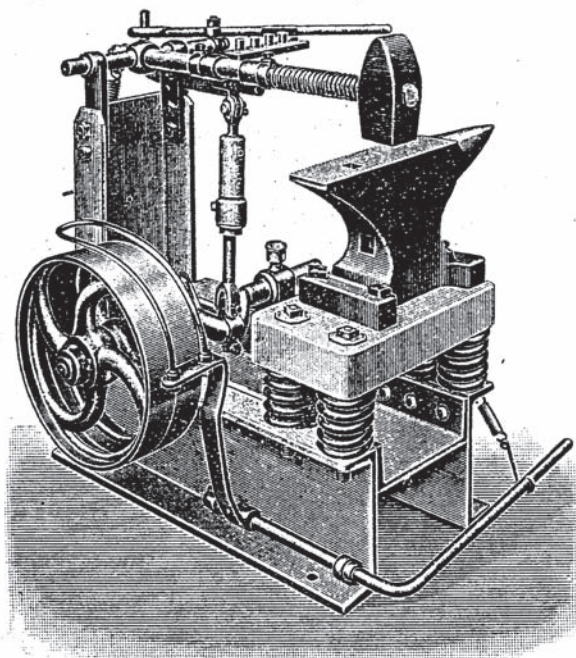
O bucharech (8. část)

Mnoho let staré, ale stále platné znalosti – z achivních Věstníků seriál na pokračování o bucharech dohledal Jan Skuhra.

Proč-proto! (pokračování)

NOVÝ BUCHAR

Již delší čas přemýšlel jsem o sestavení všestranně říditelného strojového kladiva, které jest v každé dílně dobrým pomocníkem. Jeho provedení jest po dokonalém vyzkoušení úplně zdařilé a cena jeho jest každému přístupná. Délka stroje jest 90 cm, šíře 75 cm i se řemenicí, tím zabere málo místa.

Původní obr. a foto dochovaného kusu ze sbírky M. Michny

Kovadlo jest přišroubováno přímo na stroji, podloženo dřevem a mohutnými staženými spirálovými péry, které slouží jako tlumiče úderů a otřesu.

Řízení kladiva jest ve třech křížových hlavách a opatřeno pákovým řízením pro posouvání kladiva po délce kovadla, takže kladivo tluče na díru kovadla do zápustky, a i při chodu pákou odsuneme kladivo na střed kovadla, kde můžeme opět předmět dále kovati. Kladivo jest tak široké jako kovadlo a proto můžeme odsazovat na obou stranách kovadla. Kladivo jest příčným zářezem nasazeno do klínu násady a přitažené ze zadu spirálo-

vým pérem. Jeho otočení trvá asi 2 vteřiny a můžeme jej obracet mezi kováním, což při tažení různých odkovků, jakož i ostření pluhových ostří jest zapotřebí. Kladivo má vysoký zdvih, takže tlučte i na vysoké předměty.

Počet otáček za minutu jest 140 a chod jeho jest lehký.

Kovati jest možno pohodlně podkovy, ozubce do podkov, svářeťi ráfy, probíjet, sekati, hmatcovati podkovy, vytáhnout na podkově čepičku a jiné různé práce.

Váha i s kovadlem jest 460 kg. Násada, hřidel, jakož i ostatní součásti jsou ocelové. Stroj jest zákonně chráněný.

Na přání pánů kolegů předvedu buchar nezávazně v chodu.

Objednávky vyřizují pečlivě.

Matěj Šergl, Louňovice, p. Mukařov u Řičan.

(Pozn. red.: forma inzerování a propagace výrobků ve starých Věstnicích téměř před 100 lety)

PRÁCE POD BUCHAREM

Práce pod buharem vyžaduje celou řadu připraveného pomocného nářadí a nástrojů, chceme-li práci úplně dokončit. Není tomu dávno, co jsem viděl osazovat pod buharem čepy, které byly k jedné straně a dělník až na kovadlině je vyrovnával. Potom vlastně nám buchar není nic platný, kazí-li práci místo ulehčení.

V prvé řadě jsou zapotřebí vhodné kleště, lehké s pružnými držadly, s nimiž materiál při práci dobře ovládáme. Ne jedny, celá řada na různé profily železa, půlkulaté, obkročné, šikmé, úhlové aj. Nikdy nepoužívat kleště ohňových, nevíte potom, zda máte dávat pozor na popálené ruce či přesný rozměr výkopku.

Dále jest zapotřebí několik různých sekáčů, hlavně různé výšky a to tak, že použijeme sekáč o stejné výšce jako materiál, takže při dosekávání se ostří sekáče nezničí. Zhotovíme je snadno ze starých automobilových per. Při sekání silných hřidelů použijeme nejprve sekáče asi 20 mm vysokého, po naseknutí vhodíme trochu uhlí a nasadíme sekáč vyšší. Pod pérovým kladivem vyžaduje ovládání sekáče určité dovednosti, aby sek byl rovný, neboť úhoz při prvé ráně není plný a snadno odráží.

Dobrý řemeslník při práci pod buharem nezapomene na celou sadu obkročných měř, které zhotovujeme z plechu asi 2 mm silného, ocelového od 10 do 60 mm i více. Obkročné hmatadlo drží pomocník v ruce, otřesy okolí kladiva působí samovolné svírání a často dělníka ošálí. Praktici mají již míry v oku, ale i ten nejzkušenější uklidní své svědomí, porovná-li zhotovený předmět s měrkou. K tomu dále přináší různé osazovače, vytahovače, vše jako již vyznačené sekáče s prokovanou rukovětí, aby pérovala, potom různé podložky, raznicové svěrky či klapky na celou řadu profilů. V továrnách, což jest nákladnější, mají na různé tvary výkovků speciálně zhotovená kovátka, která na dosedací ploše mají prohloubeniny, odpovídající přesně polovině požadovaného výkovku. Že přitom musí i beran se pohybovat ve vodičích čelistích přesně, jest samozřejmé. Zkrátka, pomocné nářadí ke stroji má být tak připravené a upravené, aby dělník i po těžší práci odcházel od stroje radostně a svěží, útěchou ve šťastně zhotovené dílo a nikoliv mrzutě a s nelibostí. Záleží to hlavně na těch mladých, těch, kteří mají své řemeslo rádi, aby nejen kupovali stroje a domnívali se, že již s duchem pokroku jsou ve stejné šlépěji, nýbrž aby vložili do podniku výroby a strojů i svoji duši, své srdce, celé své „já“.

Nedomnívejte se, že při zhotovování nářadí a nástrojů pro vlastní potřebu snad konáte práci zdarma. Tato práce je vlastně nejvíce honorovaná, přináší nejlepší užitek, šetří fyzickou sílu, chrání nervy, dobré jméno firmy, přináší nové a více a větší zakázky, zlepšuje cenu, zvyšuje životní úroveň a tu jsme u jádra podstaty mého článku, aby se kovářům dařilo líp.

Pérový buchar se hodí pro malé dílny a ne na všechnu práci. Na probíjení děr není citlivý a úder nemá přiléhavý, pracuje pouze pružností per a vahou beranu, zatím co úhozy beranu nejsou naráz, nýbrž přecházením řemene z volné řemenice na pevnou, poznenáhlé. Je také dosti hlučný. Avšak při seřízení všech pomůček a správném zacházení je pomocníkem neocenitelným, vy-

kovávané ozuby do speciálních kovátek se takřka sypou, ražení závitů na zuby do jezka nebo elektrikářské roubíky

je chloubou mnoha kovářů, zuby do bran, do bubnů mlátiček, různé profilové svorníky, ozdobné kuličky, listy, špicování rovné, zahnutých kramlí a různých jiných tvarových výkovků. Nutno ovšem dobře dbáti, aby v zápustce kovátek nezůstaly okuje a smetí, tím se ostré ohranění výkovku ruší a dělník nadělá více výmětů než bezvadných výkovků. Malý ruční měch na odfukování prachu a okují dobře poslouží a také občasné naolejování, jen slabě, nám kovátka značně ochrání před přílišným opotřebením.

Z aktivních Věstníků dohledal Jan Skuhra

Připomenutí

- Termín na zaplacení letošního ročního členského příspěvku ve výši **1000 Kč** je **do 31. března 2011**.
- platbu můžete provést na regionálním zastoupení.
- nebo **poštovní složenkou** na adresu: **Kovářské společenstvo Bednářova 20, 619 00 Brno** (prosíme o řádné a čitelné vyplnění údajů o odesílateli, abychom mohli správně zaevidovat vaši platbu).
- nebo **bankovním převodem** na číslo účtu: **27-9588170297/0100**, jako **variabilní symbol** napište své **členské číslo**, (najít se dá mimo jiné na štítku u jména člena na obálce v které rozesíláme Věstník). Nemůžeme ručit za chyby způsobené nesprávným variabilním symbolem či nesprávným číslem účtu.
- **Nepoužívejte Českou poštu při placení na účet v bance, na výpisu z banky je uveden jako plátcе členského příspěvku Česká pošta místo jména osoby která zaplatila.**

INZERCE VE VĚSTNÍKU

PLOŠNÁ INZERCE

Ceny za plošnou inzerci v rámečcích za otištění v jednom čísle Věstníku (členové společenstva mají 50% slevu):

V1 – celá strana (186 x 265 mm)	10 000 Kč
S2 – půl strany na šířku (186 x 130 mm)	5 000 Kč
V2 – půl strany na výšku (90,5 x 265 mm)	5 000 Kč
S4 – čtvrt strany na šířku (186 x 63 mm)	2 500 Kč
V4 – čtvrt strany na výšku (90,5 x 130 mm)	2 500 Kč
S8 – osmina strany na šířku (90,5 x 63 mm)	1 250 Kč

ŘÁDKOVÁ INZERCE ČLENŮ

Řádková inzerci našich členů do 200 znaků – zdarma. Inzeráty nám můžete zasílat písemně poštou či na e-mail: info@kovari.org. Novinkou je možnost bezplatného otisknutí fotografie do 3 x 3 cm u členské řádkové inzerci.

• **KOUPÍM malý kovářský svěrák**, šířka čelistí kolem 11 cm, tel. 777 949 930

Naše internetová adresa je: www.kovari.org

E-mail: info@kovari.org

Číslo účtu: **27-9588170297/0100**

Poštovní adresa: **Kovářské společenstvo**

Bednářova 20, 619 00 Brno

Uzávěrka pro dodání článků a inzerci do příštího čísla je 31. 3. 2011. Příští číslo vyjde do konce dubna 2011.

Čtvrtletník „Věstník Společenstva uměleckých kovářů, zámečnicků a kovářů-podkovářů Cech, Moravy a Slezska“ vydává pro své členy „Společenstvo uměleckých kovářů a zámečnicků a kovářů-podkovářů Cech, Moravy a Slezska“ (zkratka názvu „Kovářské společenstvo“). Zdarma pro členy, volně neprodejné.

Registrace Ministerstvem vnitra ČR byla provedena 9. prosince 2002, pod č. j. VS II-1/51999/02-R. IČ: 26611422. Registrace MK ČR E 17947.

Kontakt pro zaslání korespondence a redakčních příspěvků: **Bednářova 20, 619 00 Brno**, e-mail: info@kovari.org nebo telefonicky každé úterý od 16 do 18 hod na tel. čísle: 721 601 166.

Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Za případné tiskové chyby neručíme, ale omlouváme se za ně.